

Ingezonden brief Algemeen handelsblad 17 juli 1870 over het Nederlandsch tooneelverbond door J.J. Cremer (1827-1880).

Op het taal- en letterkundig congres van 1870 in Leuven werd de stand van het Nederlandse toneel besproken.

J.J. Cremer en J.N. van Hall, H.J. Schimmel en Jan van Beers wilden een stichting oprichten die de belangen van het nationaal toneel zou gaan behartigen. Als gevolg hiervan werd het Nederlandsch Tooneelverbond opgericht, en in 1875 Het Nederlandsch tooneel. In de voetsporen van Schimmel heeft Cremer de zaak van het toneel meerdere malen gesteund.

Algemeen handelsblad, 17 juli 1870:

NEDERLANDSCH TOONEEL.

Mijnheer de Redacteur!

't Zij mij vergund aan uw verslag van het verhandelde ter vergadering van belangstellenden in het Nederlandsch tooneel, op den 8sten dezer alhier gehouden, het volgende ter verduidelijking toe te voegen, met beleefd verzoek het in uw veelgelezen blad te willen opnemen.

Ten 1ste, dat mijn voorstel luidde: Het vestigen van eene Haagste afdeeling der Maatschappij; met *verzoek* aan de commissie, om in de statuten dier Maatschappij op te nemen: „dat zij haar doel zal trachten te bereiken”;

b. door de stichting en instandhouding te helpen bevorderen van een Nederlandsch tooneelgezelschap (voor N- en Z.-Nederland), *zoo veel mogelijk* samengesteld uit de beste nu bestaande krachten.

Ten 2de, dat niet één der aanwezigen op de lijst heeft geteekend, die — in den geest der bestrijders van het bovenstaande verzoek — werd aangeboden, en waardoor men reeds terstond eene Haagsche afdeeling der Maatschappij had kunnen vormen.

En ten 3de, dat drie-en-twintig letterkundigen en tooneelvoorstanders reeds dien zelfden avond het *verzoek* hadden onderteekend, in de vaste overtuiging, dat het eenige middel om de élèves der Amsterdamsche tooneelschool een toekomst te verzekeren, is: het oprichten en ondersteunen van een Nederlandsch tooneelgezelschap, opdat de jongelieden — na volbrachte studie — bij een waardig gezelschap zullen kunnen optreden, en niet gedwongen worden om hun talent in „draken” en „kermisstukken” te gaan verkrachten,

Met alle achting
DEN HAAG, 14 Juli 1870.

Uw dw. dienaar
J. J. CREMER.

Hieraan voorafgaande publiceerde het Algemeen handelsblad de volgende artikelen:

8 juli 1870:

Men meldt uit 's-Hage, dat eenige voorstanders van het **tooneel**, in overleg met den heer J. J. Cremer, belangstellenden hebben uitgenoodigd tot het houden eener vergadering op Vrijdag 8 dezer, ten einde de toetreding tot het lidmaatschap weer algemeen te maken en de belangen van het **tooneel** te bespreken, evenals dit reeds hier ter stede heeft plaats gehad,

11 juli 1870:

BERICHTEN IN DE LAATSTE EDITIE VAN HET VORIG NOMMER OPGENOMEN.

's-GRAVENHAGE, 9 Juli. Gisteravond is in de zaal der Vereeniging eene vergadering gehouden van tooneelsminnaren, daartoe bijeengeroepen door eene commissie van letterkundigen uit de hoofstad, ter bespreking van de middelen tot opbeuring van het nationaal tooneel. Nadat de vergadering geopend was met een toespraak van den heer Westheene, heeft de heer Cremer mededeelend gedaan van de oprichting van een tooneelverbond, waartoe, zooals men weet, in het vorig jaar op het letterkundig congres van Leuven het plan was opgekomen en waarover in het aanstaande letterkundig congres van Middelburg van gedachten zou worden gewisseld. Reeds waren de conceptstatuten van dat verbond door een voorloopig bestuur, bestaande uit Noord- en Zuid-Nederlandsche tooneelschrijvers, in gereedheid gebracht en daaruit bleek, dat het verbond zich ten doel stelde: 1°. de oprichting van eene academie voor tooneelkunstenaars en kunstenaressen, onder de leiding van een bekwaam directeur; en 2°. de uitgave van een orgaan, gewijd aan de belangen van het tooneel. De heer Cremer was evenwel van oordeel, dat het krachtigste middel tot verbetering van het Nederlandsch tooneel gelegen was in het bijeenbrengen van een personeel, samengesteld uit de beste elementen der bestaande tooneelgezelschappen. Hij stelde der vergadering voor eene afdeling te vormen van het nog op te richten Tooneelverbond, en tevens te verklaren, dat in de statuten ook de *derde* grondslag worde opgenomen, als het meest doeltreffende middel om, niet in eene verwijderde toekomst, maar reeds dadelijk het Nederlandsche tooneel en de Nederlandsche tooneelkunstenaars te verheffen.

Over dit voorstel ontstond eene langdurige gedachtenwisseling der vrij talrijk opgekomen genoodigden. Door verschillende heeren werd het denkbeeld van den heer Cremer met warmte toegejuicht; door andere heeren werden bedenkingen aangevoerd tegen de verwezenlijking van dit *derde* middel, waaraan de heer Cremer het meest scheen te hechten. — Door een der leden werd eene motie van orde voorgesteld om voorloopig alleen te verklaren, dat de vergadering geneigd was eene afdeling van het tooneelverbond te vormen; — doch de aanwezigen waren ongeneigd nog eenige bepaalde beslissing te nemen. Het bestuur heeft voorgesteld dat de bijdrage voor het lidmaatschap der afdeling beloopen zou f 5.

Eene algemeene beslissing over een en ander kon nog niet worden genomen, daar de meeste genoodigden zich over de voorstellen nog schenen te willen beraden, en de zaal verlieten; zoodat slechts enkelen hun naam plaatsten op de lijst, om het denkbeeld van den heer Cremer te ondersteunen, dat en toetreding tot eene afdeling, en bevordering van het tooneelverbond door de drie genoemde middelen beoogde.

* GRONINGEN, 8 Juli. Het bouwen van een telegraafpostkantoor te Warffum is aangenomen door H. C. Huizinga te Middelstum voor f 2399.

— Bij de harddraverij te Appingadam, gisteren gehouden, waren 18 paarden ingeschreven. De prijs, een gouden tabaksdoos, werd behaald door de Sophia van den heer F. Veldstra, te Deinum, de gouden snuifdoos door de Diana van den Heer Heida, te Dockum, het gouden horloge door het Vosje van Mr. P. Heringa Cats, te Leeuwarden.

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 15 oktober 2022